

Storån – en livgivande pulsåder

Storån slingrar sig fram söder om Rävlanda som dalgångens livgivande pulsåder. Runt dalgångens jordbruksbygd reser sig skogen på höjderna som en skyddande palissad. Här har människor sått och skördat i långa tider. Vi kan tacka de gamla jordbruksmetoderna för att det öppna landskapet och artrikedomen finns kvar.

Storåns dalgång präglas av de lösa avlagringar som inlandsisen lämnat efter sig. I dessa har ån eroderat sig ner. Avlagringarna har gjort dalgångens jord bördig vilket jordbrukare förstått att uppskatta och dra nytta av i hundratal år.

Större delen av traktens mark odlas fortfarande och får, hästar och kor betar i området. Det är det som håller landskapet öppet. Utan dessa hävdade ytor skulle det vara svårt att se gårdarna, de öppna åkrarna, våtmarkerna, de

betade ravinerna och lövskogarna, som sammantaget gör dalgången till ett riksintresse. Odlingarna anpassades ända från början till de förhållanden som råder – det gällde att utnyttja den goda jorden maximalt för jordbruket. Bebyggelsen ligger samlad i smala stråk utmed dalsidorna. Genom att anlägga terrasser har ytterligare jord kunnat odlas. Ovanför gårdarna tar skogsklädda berg och moränmarker vid.

Det lilla jordbrukets landskap

Storåns dalgång var en rik bygd under 1700- och 1800-talet vilket de stora gårdarna, fågator, odlingsrösen och stengärdesgårdar vittnar om. Trots att dagens bönder är få, präglas landskapet av småskaligt jordbruk.

De höga naturvärdena i odlingslandskapet beror främst på välhävdade, ogödslade →

VÅGBESKRIVNING

Åk kollektivt Buss och tåg går till Rävlanda centrum.

Åk bil Besökare som vill till Heden kan parkera vid Föreningsgården i Rävlanda (N 57° 38,83' O 12° 29,77').

Till Stockabäck: Följ skyltar mot Storåns pensionat från Björketorps kyrka. För att komma till Smedstorp, följ istället skyltar mot Backa.

FAKTA

Storån och dess dalgång är av riksintresse för både natur- och kulturmiljövård. Den är ett representativt exempel på odlingslandskap i skogsbygd. Dalgången fortsätter in i Marks och Bollebygdskommuner.

EKO FRÅN FÖRR

När istiden tog slut var dalgången bland de först befolkade platserna i närområdet. Utmed åns lopp har man hittat bland annat yxor, skrapor och andra flintredskap från både jägar- och bondestenåldern. Man fiskade och samlade växter och bär. På ån kunde man färdas i stockbåt till andra bosätningar, fiskesjöar och jaktmarker.

Utsikt över Värred.

slätter- och betesmarker med grova träd. Här finns en rik flora med arter som minskat på många andra håll i landet, exempelvis darrgräs, svinrot, slättergubbe, granspira och grönvit nattviol.

Rara örter på Heden

I tallskogen vid Heden i Rävlanda kan den nyfikne besöka en gammal kolerakyrkogård, som omgärdas av en vacker stenmur. Här finns den ovanliga och fridlysta backsippan. Backsipporna på Heden är kommunens enda bestånd. Se men inte röra.

Hagmarksekar

Vid Stockabäck finns område av strand- och ravinlövskog med högt naturvärde. I anslutning till en gammal kvarn finns mycket död ved och gamla vårdträd i lövskogen. På östsidan om Stockabäck finns betade sluttningar med ensamma ekar och fuktängar.

Väster om Apelnäs gör Storån en rejäl sväng på sin väg söderut. Gammal, grov hassel,

gamla aplar och hagmarksekar ger även detta område högsta naturvärde. Kommunens näst största ek växer nära ån. Den är över fem meter i omkrets.

Liten bokskog söder om Smedstorp

Smedstorp är dalgångens största gård och anlagd enligt ett herrgårdsligt mönster med bland annat en stallbyggnad av natursten och en högrest ladugård.

Söder om Smedstorp finns en liten bokskog på vägens västra sida. Bokskog är ovanligt i länet. Bokarnas täta lövverk gör att få örter trivs i dess skugga.

Öster om vägen finns en betad kulle med grova hagmarksekar. Den är väl värd ett besök.

Fåglar i luften

Fågellivet är rikt i Storåns dalgång. Det är enda området i kommunen med häckande sånglärka. På våren besöker många rastande fåglar dalgången, bland annat vadare och änder. Trana hör och ser man ofta längs dalgången. Sten-

skvättor och buskskvättor kännetecknar det öppna landskapet. Smedstorps ängar är fina med spelande enkelbeckasiner och tofsvipor.

Under ytan

Storån ingår i Rolfsåns vattensystem, som via Lygnern rinner ut i Kungsbackafjorden.

Förutom Lygnernöringen, som har sina lekområden i Storån och dess sidobäckar, så lever bland andra flodpärlmussla, bäcköring, ål, bäcknejonöga och flodkräfta här. På 1800-talet fanns det massor av lax och öring; bjässar på 10–15 kilo landades ibland. Under 1900-talet byggdes vattenkraften ut till gagn för människorna, men den gjorde också livet svårare för de vandrande fiskarterna.

För att återskapa fria vandringsvägar för lax, öring och ål invigdes våren 2010 nya fiskvägar förbi kraftverken, bland annat vid Apelnäs och Bosgården. Länsstyrelsen har drivit arbetet tillsammans med fiskeföreningar, kommuner och elbolag. ■

VISSTE DU ATT?

Byn Furuberg bestod förr av några gårdar som bildade en radby. Än idag ligger två av dessa i rad utmed en brant bergsvägg.

TIPS

Det finns en broschyr om Storåns dalgång. Bryt av promenaden med en fika på Storåns pensionat, ett hus som var skola fram till 1941.

FRAMKOMLIGHET

Området vid Heden har lättillgängliga stigar. Följ dalgångens västsida genom att ta av första vägen till höger mot Backa vid Björketorps kyrka. Lv528 går utmed dalgångens östra sida.

Nära Storåns pensionat finns en bro över ån. Här ligger en gammal kvarnbyggnad och nya fisketrappor som gör det möjligt för fisken att vandra förbi Apelnäs kraftstation. En informationstavla visar genomförda fiskevårdsåtgärder.

Ek i Smedstorp med Björketorps kyrka i bakgrunden.

Kolerakyrkogård

Trampade kostigar.

Backsippa

Fisktrappa